

Lezen met begrip: ideeën voor krachtig leesonderwijs in de lagere school

Pieter Verstraeten, UCLL

Projectteam Lezen met begrip

UCLL – Lerarenopleiding – expertisecentrum Art of Teaching

Kristien Coussement (Leuven)

kristien.coussement@ucll.be

Martien Geerts (Limburg)

martien.geerts@ucll.be

Hilde Vanbrabant (Limburg)

hilde.vanbrabant@ucll.be

Pieter Verstraeten (Leuven)

pieter.verstraeten@ucll.be

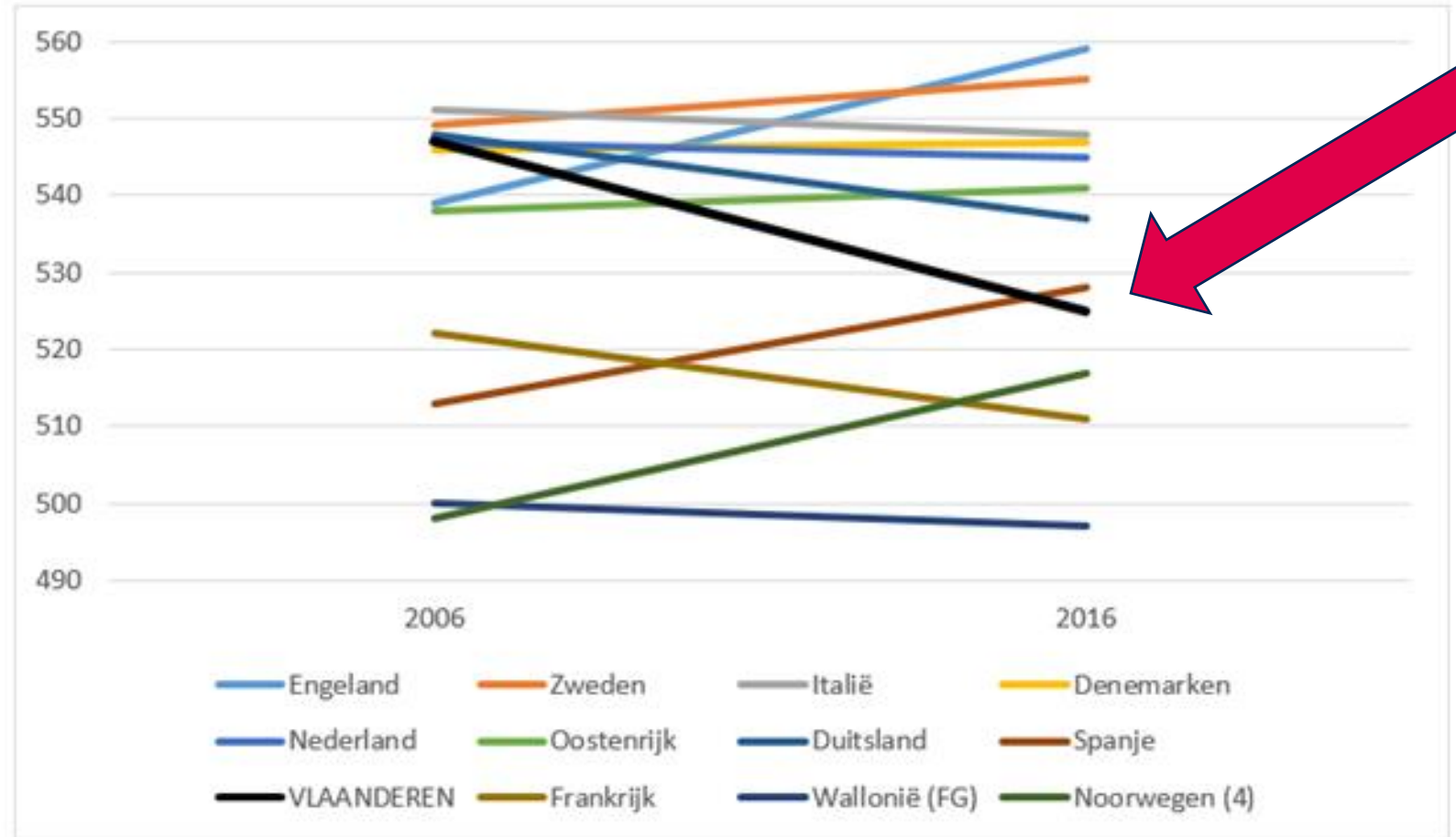
Programma

- Voorstelling **project(en)**
- Sleutels in de spotlight: **motivatie en functionaliteit**
- Een blik op **differentiatie**
- Een **leesles** onder de loep

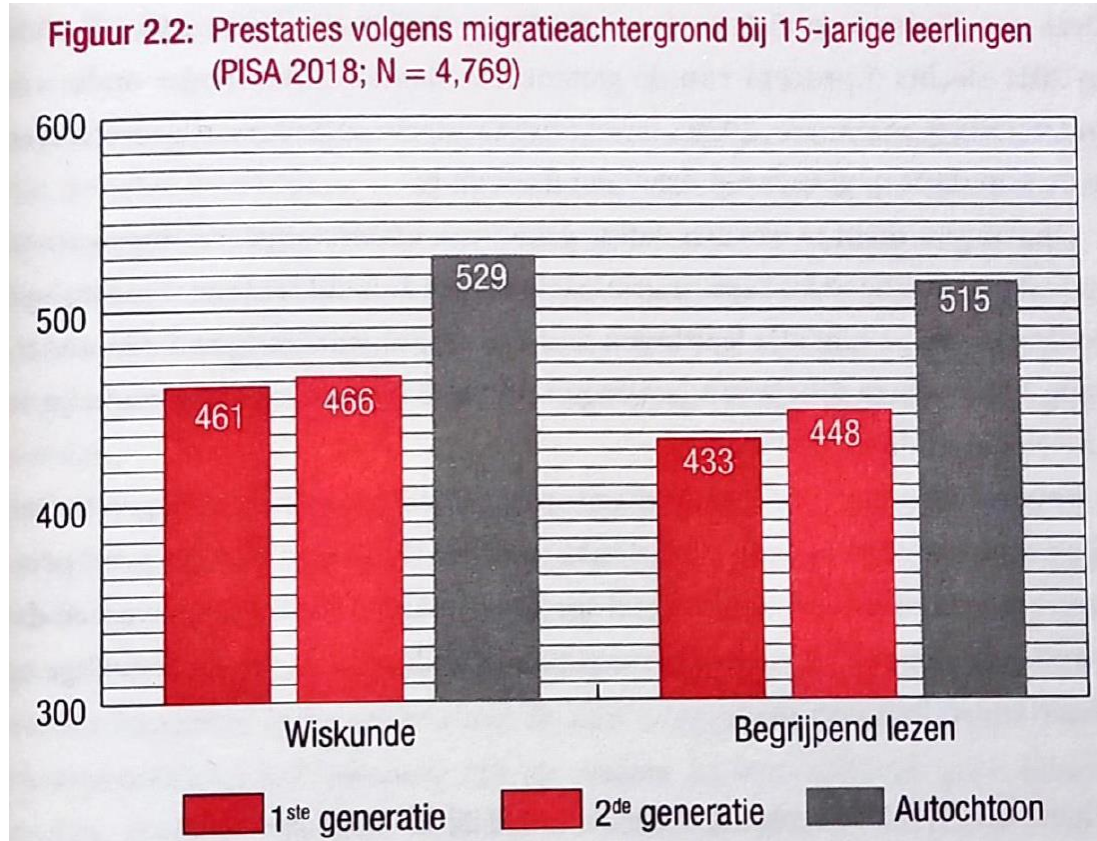
Dalende leesvaardigheid

- PIRLS 2016 (vierde leerjaar)
- PEILINGSTOETSEN NEDERLANDS 2018 (zesde leerjaar)
- PISA 2018 (vijftienjarigen)
- ...

Gelijke lees-/leerkansen?

Agirdag (2020, 39): 'twee jaar achterstand voor leerlingen met een migratieachtergrond op vlak van begrijpend lezen'

#MOVINGMINDS

Gelijke lees-/leerkansen?

Beginbevraging LZZL:

Wat zou jij als leerkracht nog meer willen/kunnen doen om het begrijpend lezen bij je leerlingen te verbeteren?

- 'Een groot aanbod van gevarieerde teksten op **verschillende niveaus** krijgen.'
- 'Teksten op maat vinden voor **elke leerling**.'
- 'Proberen **elk kind** plezier te laten beleven aan lezen.'
- 'Alles aanpassen aan de noden van **anderstalige leerlingen**. Hiervoor een aangepast beleid uitschrijven zodat deze leerlingen een aangepaster traject kunnen volgen.'
- ...

Heel wat initiatieven: een echt 'leesoffensief'

PRAKTIJKGERICHTE
LITERATUURSTUDIES
ONDERWIJSONDERZOEK

Sleutels voor
effectief begrijpend
LEZEN

INSPIRATIE VOOR EEN EIGENTJUDGE DIDACTIEK IN HET BASISONDERWIJS

Saartje Gobyen
Ermenien Merchie
Ellen De Bruyne
Fien De Smedt
Mariet Schiepers
Marteke Vanbuel
Pandora Versteeden
Kris Van den Branden
Pol Ghesequiere
Hilde Van Keer

VLO | vlaamse
onderwijsraad

Begrijpend lezen
Algemeen Secretariaat van de Taalunie

Effectief onderwijs in
begrijpend lezen

Acties voor beter leesbegrip
en meer leesmotivatie

taal:
unie

www.taalunie.org

Adviesnota

Een Leesoffensief
voor Vlaanderen

**Naar de kern: de leerlingen en
hun leer-kraft**

Rapport van de Commissie Beter Onderwijs
Oktober 2021

Kleine kinderen
Grote
kansen

#MOVINGMINDS

Initiatieven vanuit lerarenopleiding UCLL

Begrijpend lezen in de basisschool

- **2018-2019:** impulsproject rond het begrijpend lezen van verhalen

- materiaal ontwikkelen ism 4 basisscholen
- derde graad

- **2019-2021:** PWO-project 'Lezen met begrip'

- 17 basisscholen
- L3 tot L6

- **2020-2022:** prioritaire nascholing 'Lang zullen ze lezen'

- 24 basisscholen
- Kleuter tot L6

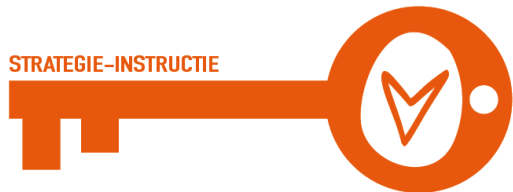
- **2020-2022:** 'Lezen op School: BIB-ber en Lees'

- Werken met lokale leesnetwerken: versterken van leesvaardigheid en leesplezier in het basis- en het secundair onderwijs' #MOVINGMINDS

Centrale vraag:

Hoe kunnen we de **5 sleutels** voor een effectieve didactiek begrijpend lezen vertalen naar de **realiteit van onze klas en school**, om zo van de leerlingen **betere** (begrijpende) **lezers** te maken?

FOCUS OP:

- het samen onderzoekend aan de slag gaan om **drempels** in kaart te brengen en **oplossingen** te zoeken
- de wisselwerking tussen de **beleidscontext** van de school en **klaspraktijk**

Werkwijze:

Lezen met begrip (LMB, 2 jaar)

- 3 **leergemeenschappen**: Heverlee – Diest – Hasselt
- 4 bijeenkomsten per schooljaar met **kernteam lezen**
- kernteam lezen: 2 klasleerkrachten, bijgestaan door directie en zorgco
- transfer naar de eigen school

Lang zullen ze lezen (LZZL, 2 jaar)

- beleid vormgeven op school met **kernteam lezen** + coach
- kernteam lezen: 3-4 klasleerkrachten, directie, zorgco
- coaching in de klas
- transfer naar het hele schoolteam
- cyclus **lesson study**

Vraaggestuurd!

Vraag leerkrachten

N = 215

24. Hoe staan je leerlingen tegenover begrijpend lezen?

ze beleven er weinig plezier aan

ze zijn enthousiast en gemotiveerd

5,8/10

Vraag leerkrachten

N = 215

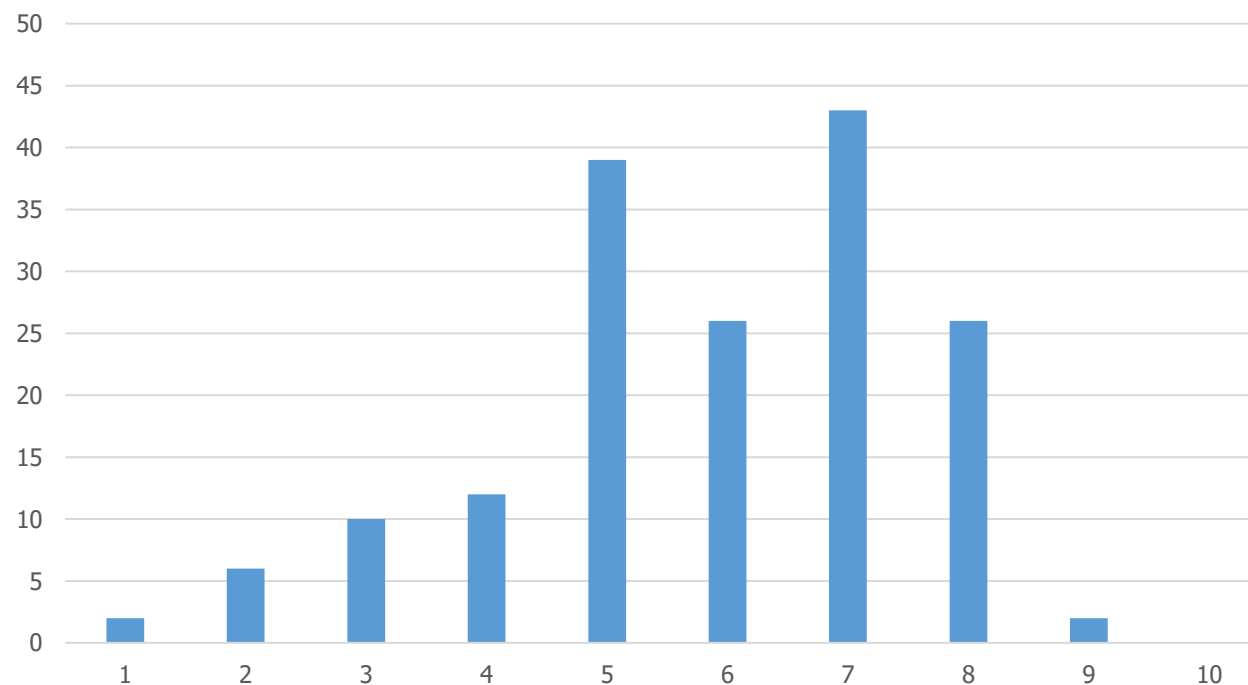
24. Hoe staan je leerlingen tegenover begrijpend lezen?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

ze beleven er weinig plezier aan

ze zijn enthousiast en gemotiveerd

Hoe staan je leerlingen tegenover begrijpend lezen?

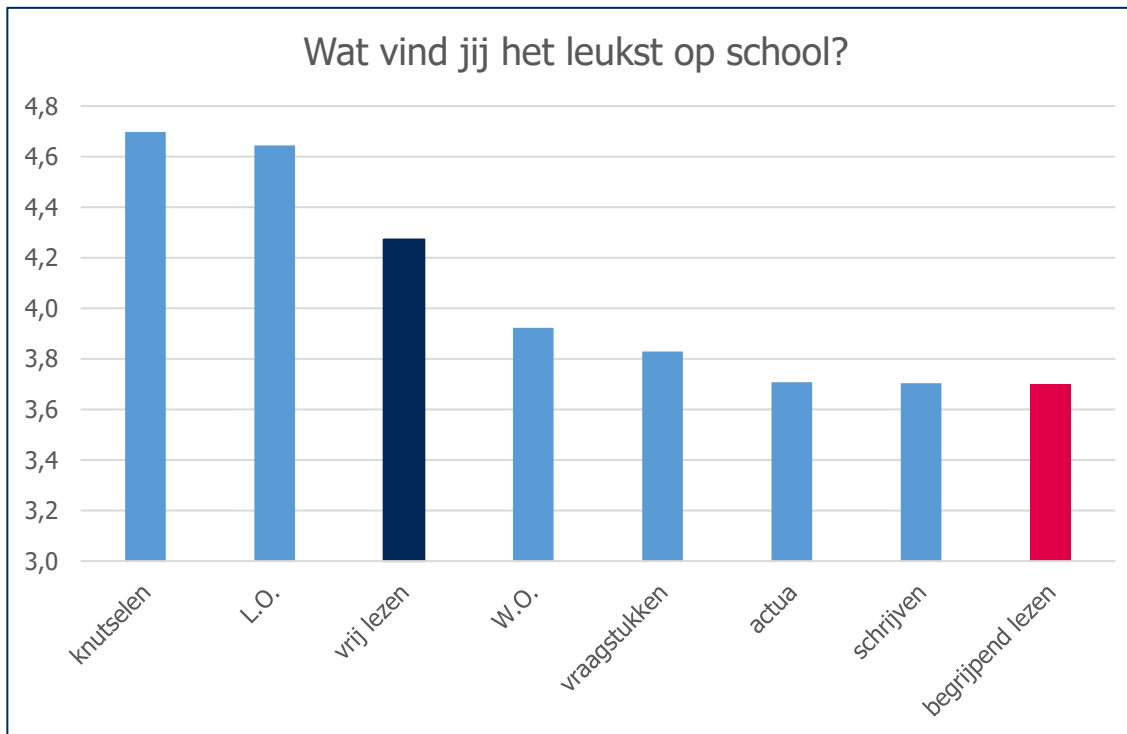

Vraag leerlingen L3-L6:

Wat vind jij het leukst op school? (5 = heel leuk)

Vraag:

Welke actie kan volgens jou de motivatie van leerlingen voor begrijpend lezen in de klas echt vergroten?

www.wooclap.com/DGJKKD

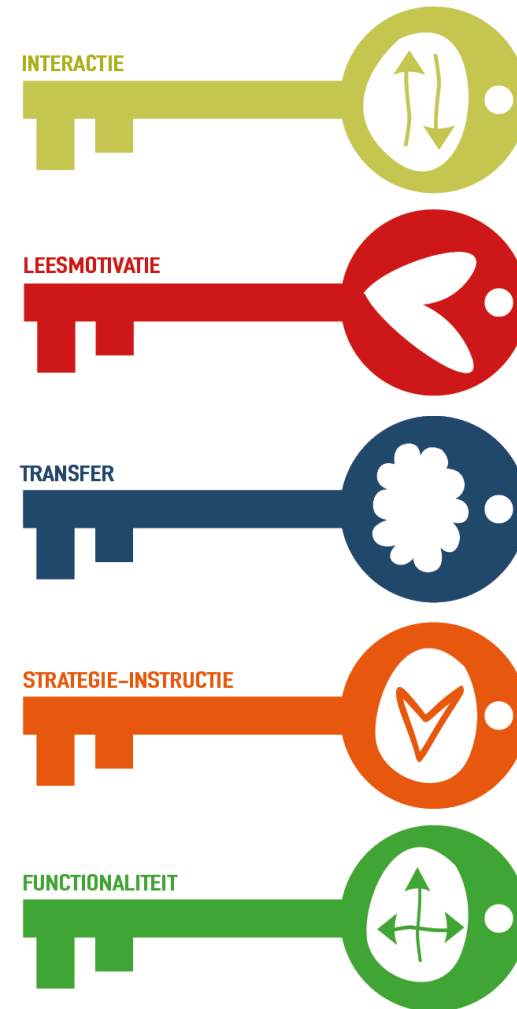

Overzicht projecten/extra activiteiten/... per leerjaar

	1 ^{ste} lj	2 ^{de} lj	3 ^{de} lj	4 ^{de} lj	5 ^{de} lj	6 ^{de} lj
NEDERLANDS Lezen						
Hupkaartje : bibbox, letterschuif, stempelen, Hupboek,...	X					
Bibliotheekbezoek			1x	X	X	
Bibtrolley		X	X			
Leesbeer (per boek langere tong)	X					
Peer tutoring / meter- & peterlezen	X	X	X	X	X	X
Samen-lees-kampioen		X				
Slingerlezen			X			
Eigen leesbundels (verhalende teksten) <i>lotentaal</i>		X	X	X	X	X
Gebruik van Nieuwsbegrip (teksten over actua)			X	X	X	X
Niveaulezen	X	X	X	X	X	
Samen een boek lezen			X		X	X
Voorlezen bij de kleuters	X		X			
Leescarrousel				X	X	
Lezertje van de dag	X					
Boekenspeeddate						X
Voorlezen met juf Liesbeth / Ilke / Leen (middag)	X	X	X	X	X	X
Taalspelletjesmiddag via peer tutoring (winter)	X	X	X	X	X	X
Aankoop stripverhalen	X	X	X	X	X	X

Overzicht projecten/extra activiteiten/... per leerjaar						
	1 ^{ste} lj	2 ^{de} lj	3 ^{de} lj	4 ^{de} lj	5 ^{de} lj	6 ^{de} lj
NEDERLANDS Lezen						
Huppuurtje : bibbox, letterschuif, stempelen, Hupboek,...	X					
Bibliotheekbezoek			1x	X	X	
Bibtrolley		X	X			
Leesbeer (per boek langere tong)	X					
Peer tutoring / meter- & peterlezen	X	X	X	X	X	X
Samen-lees-kampioen		X				
Slingerlezen			X			
Eigen leesbundels (verhalende teksten) <i>identitaal</i>		X	X	X	X	X
Gebruik van Nieuwsbegrip (teksten over actua)			X	X	X	X
Niveaulezen	X	X	X	X	X	
Samen een boek lezen			X		X	X
Voorlezen bij de kleuters	X		X			
Leescarrousel				X	X	
Lezertje van de dag	X					
Boekenspeeddate						X
Voorlezen met juf Liesbeth / Ilke / Leen (middag)	X	X	X	X	X	X
Taalspelletjesmiddag via peer tutoring (winter)	X	X	X	X	X	X
Aankoop stripverhalen	X	X	X	X	X	X

Vraag

25. Welke van de onderstaande benaderingen sluiten het meest aan bij jouw lessen begrijpend lezen? Rangschik van 1 (sluit nauw aan bij mijn lessen) tot 6 (sluit nauwelijks aan bij mijn lessen).

De leerlingen lezen de tekst in het tekstboek in stilte. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.

Ik modelleer hoe je de tekst leest (hardop denkend voordoen). Vervolgens lezen de leerlingen de tekst zelf in stilte en beantwoorden ze de vragen in het werkboek.

De leerlingen lezen om de beurt een stukje van de tekst hardop. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.

De leerlingen lezen in het werkboek een aantal vragen (die ik geselecteerd heb) over de tekst. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.

De leerlingen bedenken en formuleren zelf (evt. klassikaal) enkele vragen over het thema. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.

De leerlingen selecteren en lezen teksten in functie van hun eigen vragen over een onderwerp.

Vraag

Welke **aanpak** van lessen begrijpend lezen is volgens jou **dominant** in Vlaamse scholen?

Rangschik de hier geschetste aanpakken van 'meest gekozen' naar 'minst gekozen'.

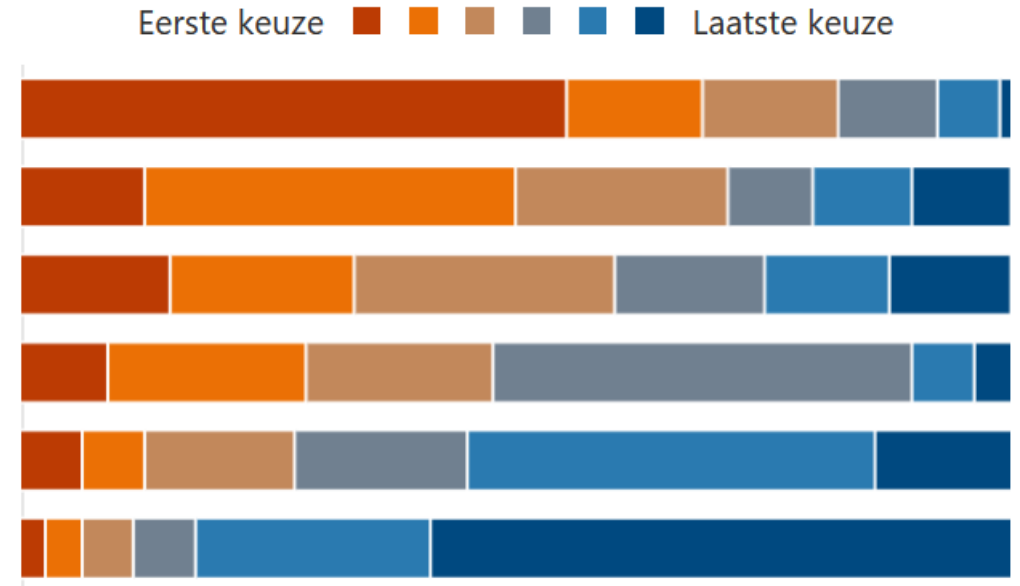
www.wooclap.com/DGJKKD

Hoe karakteriseren leerkrachten globaal hun aanpak begrijpend van begrijpend lezen in de klas? (N=86)

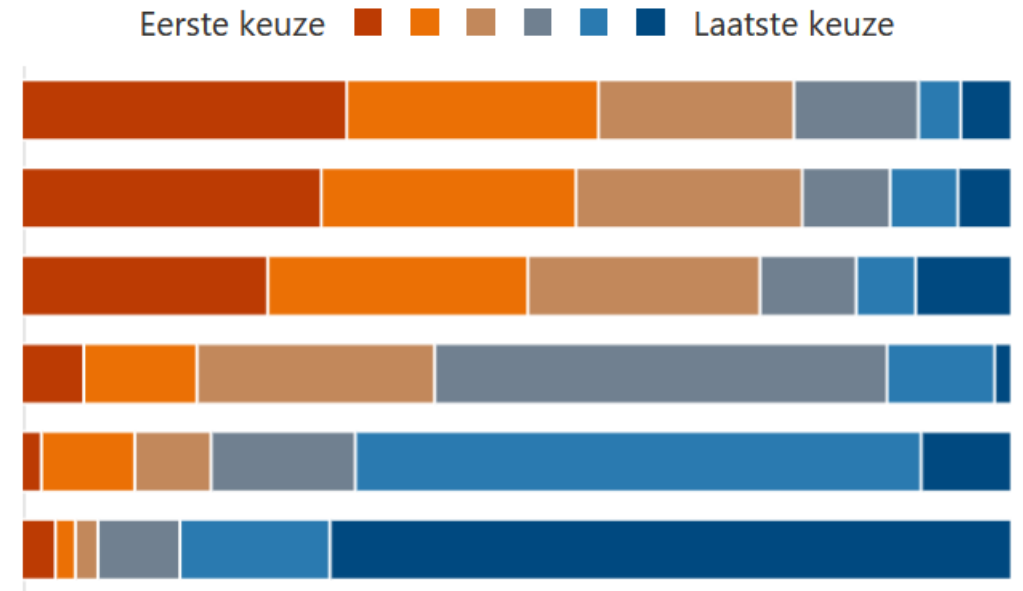
1. Ik **modelleer** hoe je de tekst leest (hardop denkend voordoen). Vervolgens lezen de leerlingen de tekst zelf in stilte en beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
2. De leerlingen lezen om de beurt een stukje van de tekst **hardop**. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
3. De leerlingen lezen de tekst in het tekstboek **in stilte**. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
4. De leerlingen lezen in het werkboek **een aantal vragen** (die ik geselecteerd heb) over de tekst. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.
5. De leerlingen **bedenken** en formuleren zelf (evt. klassikaal) enkele **vragen** over het thema. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.
6. De leerlingen selecteren en lezen teksten **in functie van hun eigen vragen over een onderwerp**.

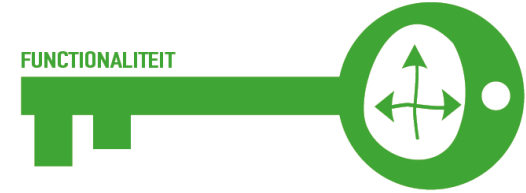
Hoe karakteriseren leerkrachten globaal hun aanpak begrijpend van begrijpend lezen in de klas? (N=215)

1. Ik **modelleer** hoe je de tekst leest (hardop denkend voordoen). Vervolgens lezen de leerlingen de tekst zelf in stilte en beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
2. De leerlingen lezen om de beurt een stukje van de tekst **hardop**. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
3. De leerlingen lezen de tekst in het tekstboek **in stilte**. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
4. De leerlingen lezen in het werkboek **een aantal vragen** (die ik geselecteerd heb) over de tekst. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.
5. De leerlingen **bedenken** en formuleren zelf (evt. klassikaal) enkele **vragen** over het thema. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.
6. De leerlingen selecteren en lezen teksten **in functie van hun eigen vragen over een onderwerp**.

Hoe karakteriseren leerkrachten globaal hun aanpak begrijpend van begrijpend lezen in de klas?

vaak **geen** duidelijk en motiverend **leesdoel** op voorhand

wel een **leesdoel**, maar leerlingen zijn er **geen 'eigenaar'** van

duidelijk en motiverend **leesdoel**

1. Ik **modelleer** hoe je de tekst leest (hardop denkend voordoen). Vervolgens lezen de leerlingen de tekst zelf in stilte en beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
2. De leerlingen lezen om de beurt een stukje van de tekst **hardop**. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
3. De leerlingen lezen de tekst in het tekstboek **in stilte**. Vervolgens beantwoorden ze de vragen in het werkboek.
4. De leerlingen lezen in het werkboek **een aantal vragen** (die ik geselecteerd heb) over de tekst. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.
5. De leerlingen **bedenken** en formuleren zelf (evt. klassikaal) enkele **vragen** over het thema. Vervolgens gaan ze in de tekst op zoek naar antwoorden.
6. De leerlingen selecteren en lezen teksten **in functie van hun eigen vragen over een onderwerp**.

Functionele en betekenisvolle opdrachten

= lezen als een **middel** om er iets mee te **doen**

= lezen met een **leesdoel**

= **realistisch**, zoals in de echte wereld (transfer)

The screenshot shows the Dutch Minecraft Wiki page for 'Obsidiaan'. The page has a Minecraft-themed header with a grass and dirt border. The navigation bar includes 'Pagina', 'Overleg', 'Delen', 'Lezen', 'Bewerken', and 'Geschiedenis'. The main content area features the title 'Obsidiaan' and a paragraph explaining that it is a dark purple and black block created from lava and water, known for its high explosion resistance and used for Nether portals. A table of contents is visible on the left side of the main content area.

MINECRAFT WIKI

Hoofdpagina
Gebruikersportaal
Projecten
Regels
Wikidiscord
Vertalingen
Recente wijzigingen
Beheerdersprikbord
Beheerderspagina
Helpen

Pagina **Overleg** Delen Lezen Bewerken Geschiedenis

Obsidiaan

Obsidiaan is een diep paars en zwart blok dat wordt gecreëerd als [lava](#) en [water](#) elkaar raken. Het is bekend om de hoge explosiebestendigheid en wordt het meest gebruikt om een [Netherportaal](#) te maken, wat de [Overworld](#) verbindt met de [Nether](#) en andersom.

Inhoud [verbergen]

- 1 [Verkrijgen](#)
  - 1.1 [Hakken](#)
  - 1.2 [Lava en water](#)
  - 1.3 [Natuurlijk genereren](#)
  - 1.4 [Kisten](#)

Wat zijn functionele leesopdrachten?

Kenmerken leesdoel:

- **Helder, expliciet** (en kort)
- **Betekenisvol:** aansluitend bij leefwereld/interesses
- **Motiverend:** goesting, leeshonger
  - In. zijn/worden nieuwsgierig naar de **inhoud** van de tekst
- Gekoppeld aan **verwerkingsopdracht**/andere vaardigheden
  - In. moeten na het lezen iets **schrijven** naar of **presenteren** aan elkaar, leerkracht, andere klassen, ouders, directeur, minister van Onderwijs, de Sint ... vb. principe van verdeelde informatie
- **Talig** of **niet talig**
  - bv. een tekst lezen bij de voorbereiding van een spreekopdracht om meer te weten te komen over dinosaurussen
  - bv. de instructies van een computergame lezen om daarna het spel te kunnen spelen
- Op **natuurlijke wijze verbonden** met de **tekstsoort**
- **≠ lesdoel** van de leerkracht

Voorbeelden functionele leesopdrachten

Leesdoel	Tekst(soort)
Klasdier: onderzoeken of de klas een nieuw klasdier kan aankopen, welk dier het beste past bij de klas en hoe je dit dier moet verzorgen	Informatieve tekst(en) over verschillende dieren (met info over verzorging, voeding, omgeving ...)
De reuzenkrokodil, Roald Dahl: (nadat de leerkracht het begin van dit boek heeft voorgelezen) te weten komen of de reuzenkrokodil erin zal slagen om een 'lekker mals jongetje' op te eten	Ontspannende tekst: vervolg van <i>De reuzenkrokodil</i>
Halloween: heksensoep maken	Instructieve tekst: recept
MUVO: schimmenspel uitwerken en opvoeren	Instructieve tekst(en): stappenplan en aandachtspunten schimmenspel
Corona: antwoord krijgen op vragen als 'Wat is een virus precies?', 'Waar komt het vandaan?', 'Hoe kunnen we de verspreiding tegengaan?'	Informatieve tekst(en) over het coronavirus

Voorbeelden functionele leesopdrachten

Leesdoel	Tekst(soort)
Sinterklaas: vragen ophijsten voor het webcamgesprek met de Sint van volgende week; wat weten we al van onze goede vriend?	Ontspannende tekst(en): weetjes over de Sint
De kolonisten van Catan junior: spel spelen	Instructieve tekst: spelregels
Ziek klasgenootje: een hart onder de riem steken	Emotieve tekst(en): in poëziebundels op zoek gaan naar mooie, passende en troostende gedichten Ontspannende tekst(en): in moppenboeken op zoek gaan naar opbeurende mopjes
W.O.-thema vergroening: een brief schrijven naar de directeur én de minister van Onderwijs over het belang van groene speelplaatsen (de directeur schrijft uiteraard een brief terug!)	Informatieve tekst(en) over 'groene of grijze speelplaatsen'
Pesten: in gesprek gaan over het pesten op school	'Ontspannende' tekst over pesten vanuit het perspectief van een gepest kind

Welke van de twee lessen werkt het meest vanuit een **functionele, betekenisvolle leesopdracht**? Waarom?

Hoe ziet mijn toekomst eruit?

Wat voor persoon ben je? Hoe ziet je toekomst eruit? Lees je hand en je komt het te weten!

1. Lees de tekst.
Kijk goed naar je hand. Zie je in je hand wat er in de tekst bedoeld wordt?
Ben je rechtshandig? Lees je linkerhand.
Ben je linkshandig? Lees je rechterhand.

2. Bespreek met je buur wat jullie zien in je eigen hand.
Kijk bij elkaar en vergelijk:
  - Hoe lopen de lijnen? Hoe zijn de heuvels?
  - Wat betekent het?
  - Komt het overeen met wat jij van jezelf vindt?

TIP: Kan je de lijnen op je hand niet goed zien? Ga met een pen of stift over je levenslijn, hoofdlijn, hartlijn en lotslijn. Zo kun je ze beter zien.

Handlezen

a De lijnen van je hand

De lijn die een brede boog maakt om de heuvel van je duim is de **levenslijn**. Deze lijn wordt beschouwd als de belangrijkste lijn van je handpalm. Je kan eruit aflezen hoe lang je zal leven. Je kan er bovendien allerlei dingen uit te weten komen over je gezondheid. Een dikke, volle lijn wijst op een goede gezondheid. Als de levenslijn tot aan je pols doorloopt, dan zal je een hoge leeftijd bereiken.

Ongeveer op dezelfde plaats als de levenslijn, aan de kant van de wijsvinger, begint de **hoofdlijn**. Die loopt naar de kant met de pink. De lengte en diepte van deze lijn vertelt je alles over je hersenen, je geheugen en je hoofd. Een lange, diepe lijn wijst op een verstandig persoon.

Als de hoofdlijn een rechte streep is, dan ben je iemand die zeker is van zichzelf. Je bent geen dromer en je bent niet snel heel enthousiast over iets. Als de hoofdlijn schuin

5.1 Inleiding

Van verhalen weten we dat ze bedoeld zijn om van te genieten.

- *Wat is de bedoeling van informatieve boeken?*
- *Waarom lees je die? (uit interesse, om dingen bij te leren ...)*

Vandaag nemen we een informatieve tekst over het milieu door om te oefenen hoe we de juiste informatie uit een tekst kunnen halen.

5.2 Leskern (instructie en verwerking)

5.2.1 De inhoud verkennen

Vandaag lezen we een stukje uit 'Het kringloopboek'. Dat is een boek dat over milieuproblemen gaat.

Neem het taalboek op p. 15. Daar vind je de tekst 'Hoe lang nog?'.
Lees de titel. Volg mee op de leeskaart.

- *Waarover verwacht je dat de tekst zal gaan?*
- *Vanwaar de titel?*

Lees de inleiding van de tekst (tekstblok 1).

- *Wat zou ik willen weten?*
- *Wat weet ik er al over?*

Noteer de vragen aan het bord.

LES 1: Hoe lang nog?

Je leert juiste informatie uit een tekst halen.

1 Heb je wel eens een Noord-Amerikaanse paddelvis of lepelsteur gezien? Waarschijnlijk niet. En er is weinig kans dat je ze ooit zult zien, want er zijn er nog maar een paar op de hele wereld. We hebben ze bijna

4 Maar de kale grond die overblijft nadat het tropische regenwoud is omgehakt, is vaak minder vruchtbaar dan men denkt. En de aarde kan veranderen in een harde, korstige stof, die lateriet wordt genoemd. Die

Welke van de twee lessen werkt het meest vanuit een **functionele, betekenisvolle leesopdracht**? Waarom?

Hoe ziet mijn toekomst eruit?

Wat voor persoon ben je? Hoe ziet je toekomst eruit? Lees je hand en je komt het te weten!

1. Lees de tekst.
Kijk goed naar je hand. Zie je in je hand wat er in de tekst bedoeld wordt?
Ben je rechtshandig? Lees je linkerhand.
Ben je linkshandig? Lees je rechterhand.

2. Bespreek met je buur wat jullie zien in je eigen hand.
Kijk bij elkaar en vergelijk:
  - Hoe lopen de lijnen? Hoe zijn de heuvels?
  - Wat betekent het?
  - Komt het overeen met wat jij van jezelf vindt?

TIP: Kan je de lijnen op je hand niet goed zien? Ga met een pen of stift over je levenslijn, hoofdlijn, hartlijn en lotslijn. Zo kun je ze beter zien.

Handlezen

a De lijnen van je hand

De lijn die een brede boog maakt om de heuvel van je duim is de **levenslijn**. Deze lijn wordt beschouwd als de belangrijkste lijn van je handpalm. Je kan eruit aflezen hoe lang je zal leven. Je kan er bovendien allerlei dingen uit te weten komen over je gezondheid. Een dikke, volle lijn wijst op een goede gezondheid. Als de levenslijn tot aan je pols doorloopt, dan zal je een hoge leeftijd bereiken.

Ongeveer op dezelfde plaats als de levenslijn, aan de kant van de wijsvinger, begint de **hoofdlijn**. Die loopt naar de kant met de pink. De lengte en diepte van deze lijn vertelt je alles over je hersenen, je geheugen en je hoofd. Een lange, diepe lijn wijst op een verstandig persoon.

Als de hoofdlijn een rechte streep is, dan ben je iemand die zeker is van zichzelf. Je bent geen dromer en je bent niet snel heel enthousiast over iets. Als de hoofdlijn schuin

5.1 Inleiding

Van verhalen weten we dat ze bedoeld zijn om van te genieten.

- Wat is de bedoeling van informatieve boeken?
- Waarom lees je die? (uit interesse, om dingen bij te leren ...)

Vandaag nemen we een informatieve tekst over het milieu door om te oefenen hoe we de juiste informatie uit een tekst kunnen halen.

5.2 Leskern (instructie en verwerking)

5.2.1 De inhoud verkennen

Vandaag lezen we een stukje uit 'Het kringloopboek'. Dat is een boek dat over milieuproblemen gaat.

Neem het taalboek op p. 15. Daar vind je de tekst 'Hoe lang nog?'.

Lees de titel. Volg mee op de leeskaart.

- Waarover verwacht je dat de tekst zal gaan?
- Vanwaar de titel?

Lees de inleiding van de tekst (tekstblok 1).

- Wat zou ik willen weten?

- Wat weet ik er al over?

Noteer de vragen aan het bord.

LES 1: Hoe lang nog?

Je leert juiste informatie uit een tekst halen.

1 Heb je wel eens een Noord-Amerikaanse paddelvis of lepelsteur gezien? Waarschijnlijk niet. En er is weinig kans dat je ze ooit zult zien, want er zijn er nog maar een paar op de hele wereld. We hebben ze bijna

4 Maar de kale grond die overblijft nadat het tropische regenwoud is omgehakt, is vaak minder vruchtbaar dan men denkt. En de aarde kan veranderen in een harde, korstige stof, die lateriet wordt genoemd. Die

Mogelijke problemen

- motiverend leesdoel is afwezig
- motiverend leesdoel gaat verloren tussen andere voorbereidende activiteiten
- leesdoel wordt onvoldoende geëxpliciteerd, op het niveau van de leerlingen
- leesdoel is artificieel, gezocht, niet op natuurlijke wijze verbonden met de tekstsoort
- leesdoel is louter schools functioneel
- verwarring tussen leesdoel en lesdoel(en)
- ...

Differentiëren

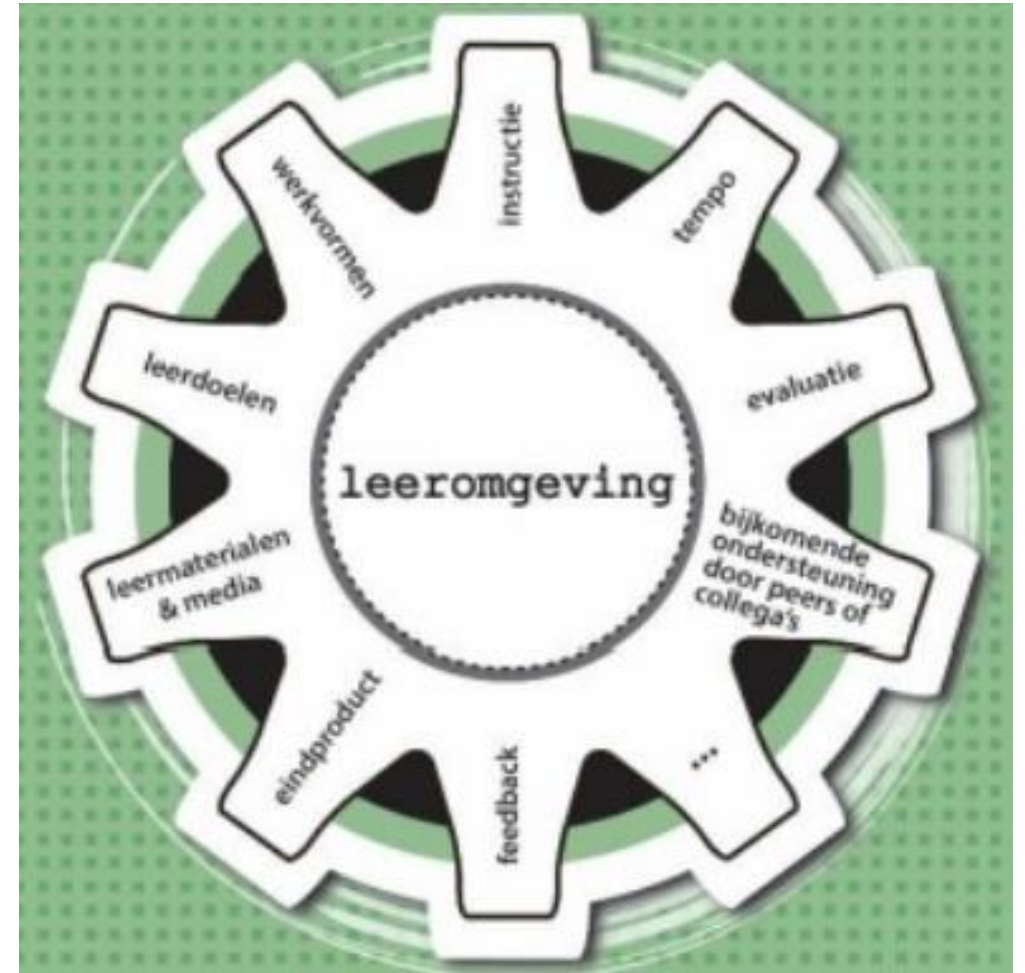
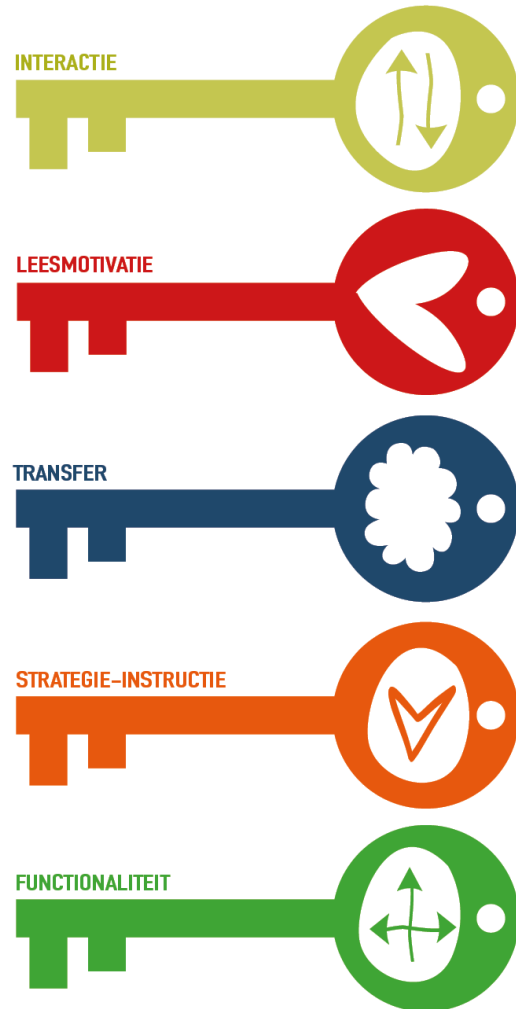
Wat zijn volgens jou krachtige acties om om te gaan met verschillen op vlak van leesvaardigheid (NTL's, taalachterstand, taalontwikkelingsstoornis, ...)

www.wooclap.com/DGJKKD

Differentiëren

Castelein e.a. (2016)

Een les begrijpend lezen onder de loep

Taalkanjers 4

Thema 7: kunstige kunstenaars

les 2: Waarom zijn er zoveel blote mensen in de kunst?

Doelen:

- De leerlingen kunnen informatieve teksten lezen.
- De leerlingen kunnen op zoek gaan naar een reden in de teksten.
- De leerlingen kunnen signaalwoorden gebruiken om een verband weer te geven. (taalbeschouwing)

Auteur: Susie Hodge

Een les begrijpend lezen onder de loep

1. Functionaliteit
2. Interactie
3. Strategie-instructie
4. Leesmotivatie
5. Transfer

6. Verwerkingsniveau vragen
7. Woordenschat
8. Ondersteuning en differentiatie

Een les begrijpend lezen onder de loep

Becommentarieer deze les op vlak van:

- Functionaliteit
- Motivatie
- Ondersteuning / mogelijkheden tot differentiatie
- Ev. andere sleutels: interactie, leesstrategieën, transfer

Zet + / - / +- voor je commentaar

Wat zou je eventueel anders aanpakken?

www.wooclap.com/DGJKKD

Een les begrijpend lezen onder de loep

1. Functionaliteit

+ vertrekken vanuit echte vragen

(- maar: worden de vragen echt door de leerlingen beantwoord?)

+ leesdoel geëxpliciteerd (+ verschil met 'lesdoel': signaalwoorden)

+ werken met verdeelde informatie

(- maar: hebben de leerlingen echt door dat ze info doorgeven? Waarvoor hebben de anderen die info nodig? Wat gebeurt er met de info?)

+ - vaardigheden geïntegreerd (lezen, spreken)

(- maar: spreken niet echt uitgewerkt)

+ - realistische, betekenisvolle context

- relatief beperkte, schoolse functionaliteit

- geen eigenaarschap over de vragen (geen eigen vragen, slechts gedeeltelijk keuzemogelijkheid)

Vandaag lezen jullie teksten over kunstwerken. Jullie gaan in duo's op zoek naar een antwoord op deze vragen. Jullie gaan op zoek naar 'redenen' of 'oorzaken'. Nadien stellen jullie het antwoord voor aan jullie medeleerlingen. Daarnaast worden jullie ook 'expert' over één kunstwerk. Jullie zullen elkaar meer vertellen over een van de kunstwerken die hier in de klas ophangen.

De leerlingen nemen hun taalboek. Je laat de leerlingen de titels/vragen lezen in het taalboek.

- Waarom zijn er zoveel blote mensen in de kunst?
- Waarom zijn er zoveel blote vrouwen?
- Waarom is er zoveel fruit?
- Waarom schildert iemand een uitzicht?
- Is dit goed of slecht?
- Waarom is kunst zo duur?

■ Schrijf de titel van de tekst.

■ Lees de tekst.

■ Schrijf een zin met een signaalwoord.

■ Welk kunstwerk uit oefening 1 past bij deze tekst?

■ Schrijf een zin over dat kunstwerk.

Een les begrijpend lezen onder de loep

4. Motivatie

- + rijke, interessante, authentieke teksten
- + uitdagend / boven niveau
- + boekpromotie
- + aan de slag met de eigen meningen van de leerlingen (maar er wordt te weinig mee gedaan)
- +/- realistische, betekenisvolle context (maar er wordt te weinig mee gedaan)
- beperkte, schoolse functionaliteit
- beperkt eigenaarschap
- weinig motiverende 'spreekopdracht'
- weinig zinvolle ondersteuning TIJDENS

Een les begrijpend lezen onder de loep

8. Ondersteuning en differentiatie

- Homogene of heterogene groepen?
- Ondersteuning tijdens?
- Uitbreiding?

4 Digitaal lezen

■ Zoek informatie op over één kunstwerk van een van deze kunstenaars.

- Michelangelo Buonarroti
- David Hockney
- Christo Vladimirov Javacheff
- Paul Gauguin
- Banksy
- Vincent van Gogh
- Keith Haring
- eigen keuze

■ Schrijf een samenvatting van een vijftal zinnen over dit kunstwerk.

[meerdere antwoorden mogelijk](#)

Een praktijkvoorbeeld

Op basis van een bestaande les begrijpend lezen.

- Functionaliteit vergroten
- Motivatie vergroten
- Ondersteuning door peers (heterogene groepen) én leerkracht

- Leesdoel: welk boek past bij mij? Welk boek wil ik graag lezen.
- Groepen van 4
- Per tafel: covers & korte inhouden op achterflap
- 2 duo's per tafel.
- Zelfstandig in stilte lezen.
- Inhoud aan elkaar vertellen, elkaar aanvullen.
- Gelezen inhoud overbrengen naar het andere duo.
- Samen overleggen: Fantasie of geen fantasie? Bijhorende cover?
- Welk boek wil ik lezen?

Meer informatie op de website

Home In de klas Op school Onze aanpak De verhalen Contact

Op deze pagina verzamelen we informatie en tips over begrijpend lezen in de klas. Dat doen we aan de hand van enkele veel voorkomende vragen.

Wat is essentieel voor een goede les begrijpend lezen?	Hoe bouw ik een krachtige leesles stap voor stap op?	Hoe kies ik een leestekst voor mijn leerlingen?	Waar vind ik interessante teksten?
Hoe stel ik zinvolle vragen bij een tekst?	Hoe zorg ik voor een functionele leesopdracht?	Hoe zet ik leesstrategieën in tijdens mijn les?	Hoe zorg ik voor interactie tijdens mijn leesles?
Waar vind ik meer informatie over begrijpend lezen?	Wat zijn goede voorbeelden van leeslessen?	Hoe kan ik leerlingen motiveren om te lezen?	Hoe zorg ik voor veel leesansen?
Hoe kan ik differentiëren bij begrijpend lezen?	Hoe kan ik begrijpend lezen evalueren?	Hoe begrijpend lezen met anderstalige leerlingen?	Van drempels naar oplossingen

In de klas

<https://lezenmetbegrip.ucll.be/>

#MOVINGMINDS

Meer informatie op de website

UC Leuven Limburg
MOVING MINDS

Home In de klas Op school Onze aanpak De verhalen Contact

Lezen met begrip

Op school

Op deze pagina verzamelen we informatie en tips voor een sterk leesbeleid op school. Dat doen we aan de hand van enkele veel voorkomende vragen.

Wat is essentieel voor een sterk leesbeleid?	Hoe ontwerpen we stap-voor-stap een leesbeleid?	Hoe maken we een beginanalyse?	Hoe zorgen we voor een leerlijn begrijpend lezen?
Hoe maken we tijd?	Hoe betrekken we het hele team?	Hoe kunnen we leren van elkaar?	Hoe kunnen we lezen evalueren?
Welke plaats geven we aan technisch lezen?	Lezen = LT x LB x LP	Partners voor een sterk leesbeleid	?

Op school

<https://lezenmetbegrip.ucll.be/>

- Hoe inzichten en praktijken laten landen in het team?
- Hoe samen een schoolbreed leesbeleid ontwikkelen en in de praktijk brengen?

#MOVINGMINDS